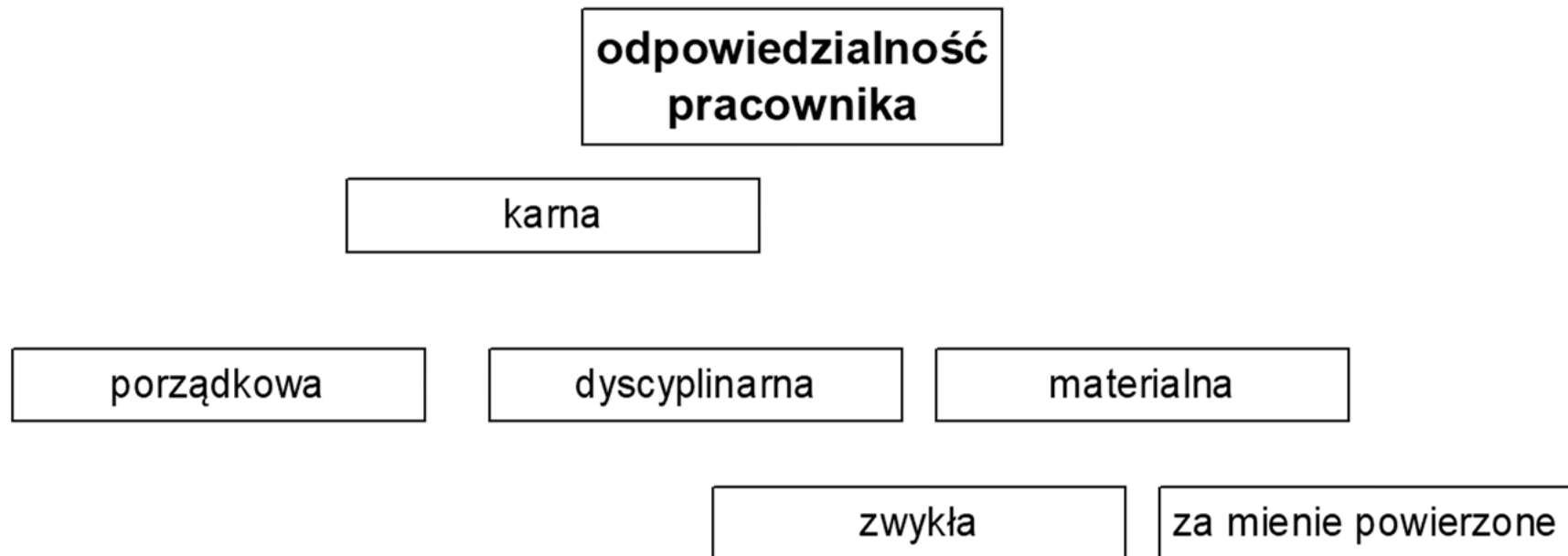

Odpowiedzialność pracownicza

Tomasz Winiarczyk

- Naruszenie przez pracownika spoczywających na nim obowiązków może być podstawą do wymierzenia jednej z kar porządkowych przewidzianych w Kodeksie pracy bądź sankcji przewidzianych w przepisach szczególnych.

odpowiedzialność porządkowa

- Przewidziane w KP kary mogą być stosowane jedynie zgodnie z postanowieniami art. 108 kp.
- Wyliczenie tam zawarte — dotyczące kar oraz naruszeń, za które pracownik może zostać ukarany — ma charakter zamknięty.
- Wymienia się tu kary:
  - upomnienie,
  - naganę
  - karę pieniężną.

Określone w regulaminie zachowania pracowników, które mogą podlegać karze:

pozostawianie bałaganu w miejscu pracy

korzystanie bez zgody pracodawcy z urządzeń zakładu pracy dla celów prywatnych

spóźnianie się do pracy bez usprawiedliwienia

nieprzybycie do pracy lub jej wcześniejsze opuszczenie bez usprawiedliwienia

palenie tytoniu poza miejscami dozwolonymi

stawianie się do pracy po spożyciu alkoholu lub picie alkoholu na terenie zakładu pracy

nieprzestrzeganie tajemnicy przedsiębiorstwa

niestosowne zachowania wobec współpracowników

prowadzenie działalności konkurencyjnej wobec pracodawcy

Upomnienie i nagana

- Nieprzestrzeganie przez pracownika ustalonego porządku, regulaminu pracy, przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz przepisów przeciwpożarowych — może być ukarane **upomnieniem** lub **naganą**, przy czym naruszenie wspomnianych obowiązków karane jest z mocy samego Kodeksu.
- Za naruszenia innych obowiązków ukaranym być może pracownik, **jeśli wspomina o danych obowiązkach wyraźnie regulamin pracy.**

Kara pieniężna

- Karą pieniężną można ukarać jedynie za:
  - nieprzestrzeganie przepisów bhp,
  - nieprzestrzeganie przepisów przeciwpożarowych,
  - opuszczenie miejsca pracy bez usprawiedliwienia,
  - stawienie się do pracy w stanie nietrzeźwym
  - spożywanie alkoholu w czasie pracy.
- Wynika to wprost z przepisów Kodeksu pracy.
- Nie wolno karać pieniężnie za inne przewiny (jeżeli pracodawca złamie ten zakaz, podlega karze grzywny).

wysokość kary pieniężnej

- Zgodnie z art. 108 § 3 „kara pieniężna za jedno przekroczenie, jak i za każdy dzień nieusprawiedliwionej nieobecności, **nie może być wyższa od jednodniowego wynagrodzenia pracownika,**

a

łącznie kary pieniężne nie mogą przewyższać dziesiątej części wynagrodzenia

przypadającego pracownikowi do wypłaty, po dokonaniu potrąceń, o których mowa w art. 87 § 1 pkt 1-3”.

procedura nakładania kary porządkowej – terminy

- Kara nie może być zastosowana:
  - po upływie 2 tygodni od powzięcia wiadomości o naruszeniu obowiązku pracowniczego i
  - po upływie 3 miesięcy od dopuszczenia się tego naruszenia.

procedura nakładania kary porządkowej – wysłuchanie

- Kara może być zastosowana tylko po uprzednim wysłuchaniu pracownika.
  - Jeżeli z powodu nieobecności w zakładzie pracy pracownik nie może być wysłuchany, bieg dwutygodniowego terminu nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu do dnia stawienia się pracownika do pracy.

procedura nakładania kary porządkowej – forma

- O zastosowanej karze pracodawca zawiadamia pracownika **na piśmie**, wskazując rodzaj naruszenia obowiązków pracowniczych i datę dopuszczenia się przez pracownika tego naruszenia oraz informując go o prawie zgłoszenia sprzeciwu i terminie jego wniesienia.
- Odpis zawiadomienia składa się do akt osobowych pracownika.

procedura nakładania kary porządkowej – przesłanki

- Przy stosowaniu kary bierze się pod uwagę w szczególności:
  - rodzaj naruszenia obowiązków pracowniczych,
  - stopień winy pracownika,
  - jego dotychczasowy stosunek do pracy.

procedura nakładania kary porządkowej – sprzeciw

- **Jeżeli zastosowanie kary nastąpiło z naruszeniem przepisów prawa, pracownik może w ciągu 7 dni od dnia zawiadomienia go o ukaraniu wnieść **sprzeciw**.**
  - Może on być złożony ustnie lub pisemnie.
  - W interesie pracownika leży jednak złożenie go pisemnie.
- Nie jest potrzebne uzasadnienie, ale pracownik powinien przynajmniej określić, co jest przedmiotem tego sprzeciwu, wskazać zarzuty co do kary.

procedura nakładania kary porządkowej – sprzeciw

- O uwzględnieniu lub odrzuceniu sprzeciwu decyduje pracodawca po rozpatrzeniu stanowiska reprezentującej pracownika zakładowej organizacji związkowej.
- Nieodrzućenie sprzeciwu w ciągu 14 dni od dnia jego wniesienia jest równoznaczne z uwzględnieniem sprzeciwu.

procedura nakładania kary porządkowej – odrzucony sprzeciw

- Pracownik, który wniósł sprzeciw, może w ciągu 14 dni od dnia zawiadomienia o odrzuceniu tego sprzeciwu **wystąpić do sądu pracy** o uchylenie zastosowanej wobec niego kary.
  - W razie uwzględnienia sprzeciwu wobec zastosowanej kary pieniężnej lub uchylenia tej kary przez sąd pracy, pracodawca jest obowiązany zwrócić pracownikowi równowartość kwoty tej kary.

Zatarcie ukarania

- Karę uważa się za niebyłą, a odpis zawiadomienia o ukaraniu usuwa z akt osobowych pracownika **po roku nienagannej pracy.**
- Pracodawca może, z własnej inicjatywy lub na wniosek reprezentującej pracownika zakładowej organizacji związkowej, uznać karę za niebyłą przed upływem tego terminu.

odpowiedzialność materialna

rodzaje:

- niewykonanie lub nienależyte wykonanie obowiązków pracowniczych powodujące wyrządzenie pracodawcy szkody majątkowej
- szkoda w mieniu powierzonym

odpowiedzialność materialna za szkody – przesłanki

- naruszenie obowiązków pracowniczych (każde jego zachowanie się — tak działanie, jak i zaniechanie działania),
- wina pracownika,
- wyrządzenie szkody pracodawcy,
- istnienie związku przyczynowego między zawinionym zachowaniem się pracownika a powstałą szkodą.

odpowiedzialność materialna za szkody – wina

- **nieumyślna**
  - polega na lekkomyślności, niedbalstwie czy rażącym niedbalstwie
- **umyślna**
  - polega na zagarnięciu mienia lub wyrządzeniu szkody wskutek zachowania się objętego zamiarem wyrządzenia szkody (pracownik chce wyrządzić szkodę tudzież przewiduje możliwość jej wyrządzenia i godzi się na to).

odpowiedzialność materialna za szkody – odszkodowanie

- Pracownik ponosi odpowiedzialność za szkodę:
  - w granicach rzeczywistej straty poniesionej przez pracodawcę
  - tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego wynikła szkoda.
- Pracodawca jest obowiązany wykazać okoliczności uzasadniające odpowiedzialność pracownika oraz wysokość powstałej szkody.

odpowiedzialność materialna za szkody – ograniczenie odpowiedzialności

- Pracownik nie ponosi odpowiedzialności za szkodę w takim zakresie, w jakim pracodawca lub inna osoba przyczyniły się do jej powstania albo zwiększenia.
  - Pracownik nie ponosi ryzyka związanego z działalnością pracodawcy, a w szczególności nie odpowiada za szkodę wynikłą w związku z działaniem w granicach dopuszczalnego ryzyka.

odpowiedzialność materialna za szkody – szkoda spowodowana zbiorowo

- W razie wyrządzenia szkody przez kilku pracowników każdy z nich ponosi odpowiedzialność za część szkody stosownie do przyczynienia się do niej i stopnia winy.
  - Jeżeli nie jest możliwe ustalenie stopnia winy i przyczynienia się poszczególnych pracowników do powstania szkody, odpowiadają oni w częściach równych.

odpowiedzialność materialna za szkody – wielość szkód

- Jeżeli odrębnymi czynami pracownik wyrządził kilka szkód, odszkodowanie oblicza się za każdą z nich oddzielnie, zgodnie z kwalifikacją czynu (wina umyślna czy nie, stopień przyczynienia się pracodawcy lub osób trzecich).
- Jeżeli szkody są następstwem jednego czynu, wysokość odszkodowania określa się łącznie.

odpowiedzialność materialna wobec podmiotu zewnątrznego

- W razie wyrządzenia przez pracownika przy wykonywaniu przez niego obowiązków pracowniczych szkody osobie trzeciej, zobowiązany do naprawienia szkody jest wyłącznie pracodawca.
  - Pracownik odpowiada wyłącznie przed pracodawcą.

ugoda

- Jeżeli naprawienie szkody następuje na podstawie ugody pomiędzy pracodawcą i pracownikiem, wysokość odszkodowania może być obniżona, przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy, a w szczególności stopnia winy pracownika i jego stosunku do obowiązków pracowniczych.
  - Tak samo wysokość odszkodowania może być obniżona przez sąd pracy; dotyczy to również przypadku, gdy naprawienie szkody następuje na podstawie ugody sądowej.

wysokość odszkodowania a rodzaj winy pracownika

- W razie wyrządzenia szkody nieumyślnej odpowiedzialność pracownika ma charakter ograniczony.
- Odszkodowanie ustala się w wysokości wyrządzonej szkody, jednak nie może ono przewyższać kwoty trzymiesięcznego wynagrodzenia przysługującego pracownikowi w dniu wyrządzenia szkody.
- W przypadku winy umyślnej pracownik jest obowiązany do naprawienia szkody w pełnej wysokości.

Odpowiedzialność za mienie powierzone

Umowa o odpowiedzialności materialnej za powierzone mienie

zawarta w dniu ..... w ..... pomiędzy

.....
reprezentowanym przez ....., stanowisko.....
zwanym dalej pracodawcą,

a

Panem/Panią .....
zamieszkałym .....
zwanym dalej pracownikiem

o następującej treści:

§ 1

Pracownik przyjmuje na siebie, poczynając od dnia ..... odpowiedzialność materialną za powierzone mu protokołem przekazania z dnia ..... mienie pracodawcy przekazane do wykonywania czynności służbowych (po zapoznaniu się z instrukcją obsługi oraz zgodnie z przepisami bhp)

§ 2

Pracodawca zobowiązuje się do zapewnienia pracownikowi warunków należytego zabezpieczenia powierzonego mienia, zaś pracownik obowiązany jest do należytej opieki nad powierzonym mieniem oraz niezwłocznego informowania pracodawcy o usterkach powierzonego mu mienia.

§ 3

Pracownik zobowiązany jest do rozliczenia się z powierzonego mu mienia na każde żądanie pracodawcy oraz pokrycie strat powstałych na skutek niedoboru w powierzonym mu mieniu.

§ 4

1. Pracodawca może odstąpić od niniejszej umowy w każdym czasie, zaś pracownik może od niniejszej umowy odstąpić za 14-dniowym wypowiedzeniem.
2. W przypadku odstąpienia od umowy przez pracodawcę inwentaryzacja powierzonego pracownikowi mienia powinna nastąpić nie później niż w ciągu trzech dni.
3. W przypadku wypowiedzenia umowy przez pracownika inwentaryzacja powinna być przeprowadzona przed upływem okresu wypowiedzenia.

§ 5

Umowa została sporządzona w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach po jednym dla stron umowy.

.....
(podpis pracownika)

.....
(pieczęć i podpis pracodawcy lub
osoby działającej w jego imieniu)

Art. 124. § 1. Pracownik, któremu powierzono z obowiązkiem zwrotu albo do wyliczenia się:

- 1) pieniądze, papiery wartościowe lub kosztowności,
- 2) narzędzia i instrumenty lub podobne przedmioty, a także środki ochrony indywidualnej oraz odzież i obuwie robocze,

odpowiada **w pełnej wysokości** za szkodę powstałą w tym mieniu.

Art. 124. § 2. Pracownik odpowiada w pełnej wysokości również za szkodę w mieniu innym niż wymienione w § 1, powierzonym mu z obowiązkiem zwrotu albo do wyliczenia się.

§ 3. Od odpowiedzialności określonej w § 1 i 2 **pracownik może się uwolnić, jeżeli wykaże, że szkoda powstała z przyczyn od niego niezależnych**, a w szczególności wskutek niezapewnienia przez pracodawcę warunków umożliwiających zabezpieczenie powierzonego mienia.

odpowiedzialność za mienie powierzone

- Konieczne jest:
  - zawarcie uprzednio z pracownikiem pisemnej umowy o odpowiedzialności materialnej za powierzone mienie albo udokumentowanie powierzenia mu mienia w inny sposób,
  - prawidłowe powierzenie mienia i jego zabezpieczenie w sposób zapewniający możliwość jego zwrotu lub wyliczenia się z niego.

odpowiedzialność za mienie powierzone

- Obowiązuje wówczas domniemanie faktyczne (obalalne), że szkoda powstała z winy pracownika lub z przyczyn, za które on odpowiada.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ KARNA

- **Art. 1 KK. [Odpowiedzialność karna] § 1.** Odpowiedzialności karnej podlega ten tylko, kto popełnia czyn zabroniony pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia.

Art. 155. [Nieumyślne spowodowanie śmierci]

Kto nieumyślnie powoduje śmierć człowieka,
podlega karze pozbawienia wolności od 3
miesiący do lat 5.

Art. 156. [Ciężki uszczerbek na zdrowiu]

§ 1. Kto powoduje ciężki uszczerbek na zdrowiu w postaci:

- 1) pozbawienia człowieka wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia,
- 2) innego ciężkiego kalectwa, ciężkiej choroby nieuleczalnej lub długotrwałej, choroby realnie zagrażającej życiu, trwałej choroby psychicznej, całkowitej albo znacznej trwałej niezdolności do pracy w zawodzie lub trwałego, istotnego zeszpecenia lub zniekształcenia ciała,

podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 2. Jeżeli sprawca działa nieumyślnie, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 jest śmierć człowieka, sprawca

podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12

Art. 157. [Rozstrój zdrowia]

§ 1. Kto powoduje naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia, inny niż określony w art.156 § 1, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Kto powoduje naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia trwający nie dłużej niż 7 dni, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 3. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 lub 2 działa nieumyślnie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 4. Ściganie przestępstwa określonego w § 2 lub 3, jeżeli naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia nie trwa dłużej niż 7 dni, odbywa się z oskarżenia prywatnego, chyba że pokrzywdzonym jest osoba najbliższa zamieszkująca wspólnie ze sprawcą.

§ 5. Jeżeli pokrzywdzonym jest osoba najbliższa, ściganie przestępstwa określonego w § 3 następuje na jej wniosek.

Art. 162. [Nieudzielenie pomocy]

§ 1. Kto człowiekowi znajdującemu się w położeniu grożącym bezpośrednim niebezpieczeństwem utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu nie udziela pomocy, mogąc jej udzielić bez narażenia siebie lub innej osoby na niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu,

podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Nie popełnia przestępstwa, kto nie udziela pomocy, do której jest konieczne poddanie się zabiegowi lekarskiemu albo w warunkach, w których możliwa jest niezwłoczna pomoc ze strony instytucji lub osoby do tego powołanej.

Art. 189. [Pozbawienie człowieka wolności]

§ 1. Kto pozbawia człowieka wolności,
podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat
5.

§ 2. Jeżeli pozbawienie wolności trwało dłużej niż 7 dni,
sprawca

podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 3. Jeżeli pozbawienie wolności, o którym mowa w § 1 lub
2, łączyło się ze szczególnym udręczeniem, sprawca
podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy
od lat 3.

Art. 190. [Groźba popełnienia przestępstwa]

§ 1. Kto grozi innej osobie popełnieniem przestępstwa na jej szkodę lub szkodę osoby najbliższej, jeżeli groźba wzbudza w zagrożonym uzasadnioną obawę, że będzie spełniona,

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2. Ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego.

Art. 191. [Zmuszanie do określonego działania]

§ 1. Kto stosuje przemoc wobec osoby lub groźbę bezprawną w celu zmuszenia innej osoby do określonego działania, zaniechania lub znoszenia,

podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Jeżeli sprawca działa w sposób określony w § 1 w celu wymuszenia zwrotu wierzytelności,

podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Art. 212. [Zniesławienie]

§ 1. Kto pomawia inną osobę, grupę osób, instytucję, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej o takie postępowanie lub właściwości, które mogą poniżyć ją w opinii publicznej lub narazić na utratę zaufania potrzebnego dla danego stanowiska, zawodu lub rodzaju działalności,

podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

§ 2. Jeżeli sprawca dopuszcza się czynu określonego w § 1 za pomocą środków masowego komunikowania,

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 3. W razie skazania za przestępstwo określone w § 1 lub 2 sąd może orzec nawiązkę na rzecz pokrzywdzonego, Polskiego Czerwonego Krzyża albo na inny cel społeczny wskazany przez pokrzywdzonego.

§ 4. Ściganie przestępstwa określonego w § 1 lub 2 odbywa się z oskarżenia prywatnego.

Art. 216. [Zniewaga]

§ 1. Kto znieważa inną osobę w jej obecności albo choćby pod jej nieobecność, lecz publicznie lub w zamiarze, aby zniewaga do osoby tej dotarła,

podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

§ 2. Kto znieważa inną osobę za pomocą środków masowego komunikowania,

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 3. Jeżeli zniewagę wywołało wyzywające zachowanie się pokrzywdzonego albo jeżeli pokrzywdzony odpowiedział naruszeniem nietykalności cielesnej lub zniewagą wzajemną, sąd może odstąpić od wymierzenia kary.

§ 4. W razie skazania za przestępstwo określone w § 2 sąd może orzec nawiązkę na rzecz pokrzywdzonego, Polskiego Czerwonego Krzyża albo na inny cel społeczny wskazany przez pokrzywdzonego.

§ 5. Ściganie odbywa się z oskarżenia prywatnego.

Art. 217. [Naruszenie nietykalności]

- § 1. Kto uderza człowieka lub w inny sposób narusza jego nietykalność cielesną, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.
- § 2. Jeżeli naruszenie nietykalności wywołało wyzywające zachowanie się pokrzywdzonego albo jeżeli pokrzywdzony odpowiedział naruszeniem nietykalności, sąd może odstąpić od wymierzenia kary.
- § 3. Ściganie odbywa się z oskarżenia prywatnego.

Art. 228. [Sprzedajność]

§ 1. Kto, w związku z pełnieniem funkcji publicznej, przyjmuje korzyść majątkową lub osobistą albo jej obietnicę,

podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 2. W wypadku mniejszej wagi, sprawca

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 3. Kto, w związku z pełnieniem funkcji publicznej, przyjmuje korzyść majątkową lub osobistą albo jej obietnicę za zachowanie stanowiące naruszenie przepisów prawa,

podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 4. Karze określonej w § 3 podlega także ten, kto, w związku z pełnieniem funkcji publicznej, uzależnia wykonanie czynności służbowej od otrzymania korzyści majątkowej lub osobistej albo jej obietnicy lub takiej korzyści żąda.

§ 5. Kto, w związku z pełnieniem funkcji publicznej, przyjmuje korzyść majątkową znacznej wartości albo jej obietnicę,

podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

§ 6. Karom określonym w § 1–5 podlega odpowiednio także ten, kto, w związku z pełnieniem funkcji publicznej w państwie obcym lub w organizacji międzynarodowej, przyjmuje korzyść majątkową lub osobistą albo jej obietnicę lub takiej korzyści żąda, albo uzależnia wykonanie czynności służbowej od jej otrzymania.

Art. 229. [Przekupstwo]

§ 1. Kto udziela albo obiecuje udzielić korzyści majątkowej lub osobistej osobie pełniącej funkcję publiczną w związku z pełnieniem tej funkcji,

podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 2. W wypadku mniejszej wagi, sprawca

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 3. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 działa, aby skłonić osobę pełniącą funkcję publiczną do naruszenia przepisów prawa lub udziela albo obiecuje udzielić takiej osobie korzyści majątkowej lub osobistej za naruszenie przepisów prawa,

podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 4. Kto osobie pełniącej funkcję publiczną, w związku z pełnieniem tej funkcji, udziela albo obiecuje udzielić korzyści majątkowej znacznej wartości,

podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

§ 5. Karom określonym w § 1–4 podlega odpowiednio także ten, kto udziela albo obiecuje udzielić korzyści majątkowej lub osobistej osobie pełniącej funkcję publiczną w państwie obcym lub w organizacji międzynarodowej, w związku z pełnieniem tej funkcji.

§ 6. Nie podlega karze sprawca przestępstwa określonego w § 1–5, jeżeli korzyść majątkowa lub osobista albo ich obietnica zostały przyjęte przez osobę pełniącą funkcję publiczną, a sprawca zawiadomił o tym fakcie organ powołany do ścigania przestępstw i ujawnił wszystkie istotne okoliczności przestępstwa, zanim organ ten o nim się dowiedział.

Art. 233. [Fałszywe zeznanie]

§ 1. Kto, składając zeznanie mające służyć za dowód w postępowaniu sądowym lub w innym postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy, zeznaje nieprawdę lub zataja prawdę,

podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Warunkiem odpowiedzialności jest, aby przyjmujący zeznanie, działając w zakresie swoich uprawnień, uprzedził zeznającego o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznanie lub odebrał od niego przyrzeczenie.

§ 3. Nie podlega karze, kto, nie wiedząc o prawie odmowy zeznania lub odpowiedzi na pytania, składa fałszywe zeznanie z obawy przed odpowiedzialnością karną grożącą jemu samemu lub jego najbliższemu.

§ 4. Kto, jako biegły, rzeczoznawca lub tłumacz, przedstawia fałszywą opinię lub tłumaczenie mające służyć za dowód w postępowaniu określonym w § 1,

podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 5. Sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od jej wymierzenia, jeżeli:

- 1) fałszywe zeznanie, opinia lub tłumaczenie dotyczy okoliczności nie mogących mieć wpływu na rozstrzygnięcie sprawy,
- 2) sprawca dobrowolnie sprostuje fałszywe zeznanie, opinię lub tłumaczenie, zanim nastąpi, chociażby nieprawomocne, rozstrzygnięcie sprawy.

§ 6. Przepisy § 1-3 oraz 5 stosuje się odpowiednio do osoby, która składa fałszywe oświadczenie, jeżeli przepis ustawy przewiduje możliwość odebrania oświadczenia pod rygorem odpowiedzialności karnej.

Art. 265. [Ujawnienie tajemnicy państwowej]

§ 1. Kto ujawnia lub wbrew przepisom ustawy wykorzystuje informacje niejawne o klauzuli „tajne” lub „ściśle tajne”,

podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Jeżeli informację określoną w § 1 ujawniono osobie działającej w imieniu lub na rzecz podmiotu zagranicznego, sprawca

podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 3. Kto nieumyślnie ujawnia informację określoną w § 1, z którą zapoznał się w związku z pełnieniem funkcji publicznej lub otrzymanym upoważnieniem,

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Art. 266. [Ujawnienie tajemnicy zawodowej]

§ 1. Kto, wbrew przepisom ustawy lub przyjętemu na siebie zobowiązaniu, ujawnia lub wykorzystuje informację, z którą zapoznał się w związku z pełnioną funkcją, wykonywaną pracą, działalnością publiczną, społeczną, gospodarczą lub naukową, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2. Funkcjonariusz publiczny, który ujawnia osobie nieuprawnionej informację niejawną o klauzuli „zastrzeżone” lub „poufne” lub informację, którą uzyskał w związku z wykonywaniem czynności służbowych, a której ujawnienie może narazić na szkodę prawnie chroniony interes,

podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 3. Ściganie przestępstwa określonego w § 1 następuje na wniosek pokrzywdzonego.

Art. 267. [Naruszenie tajemnicy korespondencji]

- § 1. Kto bez uprawnienia uzyskuje dostęp do informacji dla niego nieprzeznaczonej, otwierając zamknięte pismo, podłączając się do sieci telekomunikacyjnej lub przełamując albo omijając elektroniczne, magnetyczne, informatyczne lub inne szczególne jej zabezpieczenie,
podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.
- § 2. Tej samej karze podlega, kto bez uprawnienia uzyskuje dostęp do całości lub części systemu informatycznego.
- § 3. Tej samej karze podlega, kto w celu uzyskania informacji, do której nie jest uprawniony, zakłada lub posługuje się urządzeniem podsłuchowym, wizualnym albo innym urządzeniem lub oprogramowaniem.
- § 4. Tej samej karze podlega, kto informację uzyskaną w sposób określony w § 1–3 ujawnia innej osobie.
- § 5. Ściganie przestępstwa określonego w § 1–4 następuje na wniosek pokrzywdzonego.

Art. 268. [Niszczenie informacji]

§ 1. Kto, nie będąc do tego uprawnionym, niszczy, uszkadza, usuwa lub zmienia zapis istotnej informacji albo w inny sposób udaremnia lub znacznie utrudnia osobie uprawnionej zapoznanie się z nią, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2. Jeżeli czyn określony w § 1 dotyczy zapisu na informatycznym nośniku danych, sprawca podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 3. Kto, dopuszczając się czynu określonego w § 1 lub 2, wyrządza znaczną szkodę majątkową, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 4. Ściganie przestępstwa określonego w § 1–3 następuje na wniosek pokrzywdzonego.

Art. 270. [Fałszowanie dokumentów]

§ 1. Kto, w celu użycia za autentyczny, podrabia lub przerabia dokument lub takiego dokumentu jako autentycznego używa, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto wypełnia blankiet, opatrzony cudzym podpisem, niezgodnie z wolą podpisanego i na jego szkodę albo takiego dokumentu używa.

§ 2a. W wypadku mniejszej wagi, sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 3. Kto czyni przygotowania do przestępstwa określonego w § 1, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Art. 271. [Poświadczenie nieprawdy]

§ 1. Funkcjonariusz publiczny lub inna osoba uprawniona do wystawienia dokumentu, która poświadcza w nim nieprawdę co do okoliczności mającej znaczenie prawne,
podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. W wypadku mniejszej wagi, sprawca podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

§ 3. Jeżeli sprawca dopuszcza się czynu określonego w § 1 w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej,
podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

Art. 272. [Wyłudzenie poświadczenia]

Kto wyłudza poświadczenie nieprawdy przez podstępne wprowadzenie w błąd funkcjonariusza publicznego lub innej osoby upoważnionej do wystawienia dokumentu,

podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Art. 276. [Niszczenie dokumentów]

Kto niszczy, uszkadza, czyni bezużytecznym, ukrywa lub usuwa dokument, którym nie ma prawa wyłącznie rozporządzać,
podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Art. 278. [Kradzież rzeczy ruchomych]

- § 1. Kto zabiera w celu przywłaszczenia cudzą rzecz ruchomą, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.
- § 2. Tej samej karze podlega, kto bez zgody osoby uprawnionej uzyskuje cudzy program komputerowy w celu osiągnięcia korzyści majątkowej.
- § 3. W wypadku mniejszej wagi, sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.
- § 4. Jeżeli kradzież popełniono na szkodę osoby najbliższej, ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego.
- § 5. Przepisy § 1, 3 i 4 stosuje się odpowiednio do kradzieży energii lub karty uprawniającej do podjęcia pieniędzy z automatu bankowego.

Art. 282. [Wymuszenie]

Kto, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, przemocą, groźbą zamachu na życie lub zdrowie albo gwałtownego zamachu na mienie, doprowadza inną osobę do rozporządzenia mieniem własnym lub cudzym albo do zaprzestania działalności gospodarczej, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

Art. 284. [Przywłaszczenie]

§ 1. Kto przywłaszcza sobie cudzą rzecz ruchomą lub prawo majątkowe,

podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Kto przywłaszcza sobie powierzoną mu rzecz ruchomą, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 3. W wypadku mniejszej wagi lub przywłaszczenia rzeczy znalezionej, sprawca

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 4. Jeżeli przywłaszczenie nastąpiło na szkodę osoby najbliższej, ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego.

Art. 286. [Oszustwo]

§ 1. Kto, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadza inną osobę do niekorzystnego rozporządzenia własnym lub cudzym mieniem za pomocą wprowadzenia jej w błąd albo wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania,

podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto żąda korzyści majątkowej w zamian za zwrot bezprawnie zabranej rzeczy.

§ 3. W wypadku mniejszej wagi, sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 4. Jeżeli czyn określony w § 1–3 popełniono na szkodę osoby najbliższej, ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego.

Art. 288. [Niszczenie cudzej rzeczy]

§ 1. Kto cudzą rzecz niszczy, uszkadza lub czyni niezdatną do użytku,

podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. W wypadku mniejszej wagi, sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 3. Karze określonej w § 1 podlega także ten, kto przerywa lub uszkadza kabel podmorski albo narusza przepisy obowiązujące przy zakładaniu lub naprawie takiego kabla.

§ 4. Ściganie przestępstwa określonego w § 1 lub 2 następuje na wniosek pokrzywdzonego.

Art. 296. [Szkoda majątkowa]

§ 1. Kto, będąc obowiązany na podstawie przepisu ustawy, decyzji właściwego organu lub umowy do zajmowania się sprawami majątkowymi lub działalnością gospodarczą osoby fizycznej, prawnej albo jednostki organizacyjnej nie mającej osobowości prawnej, przez nadużycie udzielonych mu uprawnień lub niedopełnienie ciężącego na nim obowiązku, wyrządza jej znaczną szkodę majątkową,

podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Jeżeli sprawca przestępstwa określonego w § 1 działa w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 3. Jeżeli sprawca przestępstwa określonego w § 1 lub 2 wyrządza szkodę majątkową w wielkich rozmiarach,

podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 4. Jeżeli sprawca przestępstwa określonego w § 1 lub 3 działa nieumyślnie, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 5. Nie podlega karze, kto przed wszczęciem postępowania karnego dobrowolnie naprawił w całości wyrządzoną szkodę.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA WYKROCZENIA

Art. 1 KW. [Wykroczenie] § 1. Odpowiedzialności za wykroczenie podlega ten tylko, kto popełnia czyn społecznie szkodliwy, zabroniony przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia pod groźbą kary aresztu, ograniczenia wolności, grzywny do 5 000 złotych lub nagany.

§ 2. Nie popełnia wykroczenia sprawca czynu zabronionego, jeżeli nie można mu przypisać winy w czasie czynu.

Art. 70. [Wykonywanie czynności przez osobę do tego niezdolną]

- § 1. Kto, będąc niezdolny do czynności, której nieumiejętne wykonanie może wywołać niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia człowieka, taką czynność przedsięwzięje albo kto porucza ją osobie do jej wykonania niezdolnej lub wbrew obowiązкови nadzoru dopuszcza do wykonania takiej czynności przez osobę niezdolną, podlega karze aresztu albo grzywny.
- § 2. Tej samej karze podlega, kto wbrew obowiązкови zachowania trzeźwości znajduje się w stanie po użyciu alkoholu, środka odurzającego lub innej podobnie działającej substancji lub środka i podejmuje w tym stanie czynności zawodowe lub służbowe.
- § 3. W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 1 lub 2, można orzec podanie orzeczenia do publicznej wiadomości w szczególny sposób.

Art. 72. [Niezabezpieczenie miejsca niebezpiecznego]

Kto wbrew swemu obowiązkowi nie
dokonuje odpowiedniego zabezpieczenia
miejsca niebezpiecznego dla życia lub
zdrowia człowieka,
podlega karze aresztu albo grzywny.

**Art. 73. [Niezawiadomienie wbrew
obowiązкови odpowiedniego organu o
niebezpieczeństwie]**

Kto wbrew swemu obowiązкови nie
zawiadamia odpowiedniego organu lub
osoby o wiadomym mu
niebezpieczeństwie grożącym życiu lub
zdrowiu człowieka albo mieniu w
znacznych rozmiarach,
podlega karze aresztu albo grzywny.

Art. 82. [Działanie niezgodne z przepisami przeciwpożarowymi]

§ 1. Kto dokonuje czynności, które mogą spowodować pożar, jego rozprzestrzenianie się, utrudnienie prowadzenia działania ratowniczego lub ewakuacji, polegających na:

- 1) niedozwolonym używaniu otwartego ognia, paleniu tytoniu i stosowaniu innych czynników mogących zainicjować zapłon materiałów palnych,
  - 2) wykonywaniu prac niebezpiecznych pod względem pożarowym bez ich wymaganego zabezpieczenia,
  - 3) używaniu instalacji, urządzeń i narzędzi niepoddanych wymaganej kontroli lub niesprawnych technicznie albo użytkowaniu ich w sposób niezgodny z przeznaczeniem lub warunkami określonymi przez producenta, jeżeli może się to przyczynić do powstania pożaru, wybuchu lub rozprzestrzeniania ognia,
  - 4) napełnianiu gazem płynnym butli na stacjach paliw, stacjach gazu płynnego i w innych obiektach nieprzeznaczonych do tego celu,
  - 5) nieprzestrzeganiu zasad bezpieczeństwa przy używaniu lub przechowywaniu materiałów niebezpiecznych pożarowo, w tym gazu płynnego w butlach,
  - 6) garażowaniu pojazdu silnikowego w obiektach i pomieszczeniach nieprzeznaczonych do tego celu z nieopróżnionym zbiornikiem paliwa i nieodłączonym na stałe zasilaniem akumulatorowym,
  - 7) składowaniu materiałów palnych na drogach komunikacji ogólnej służących ewakuacji lub umieszczaniu przedmiotów na tych drogach w sposób zmniejszający ich szerokość albo wysokość poniżej wymaganych wartości,
  - 8) składowaniu materiałów palnych na nieużytkowych poddaszach lub na drogach komunikacji ogólnej w piwnicach,
  - 9) składowaniu materiałów palnych pod ścianami obiektu bądź przy granicy działki, w sposób naruszający zasady bezpieczeństwa pożarowego,
  - 10) uniemożliwianiu lub ograniczaniu dostępu do urządzeń przeciwpożarowych, gaśnic, urządzeń uruchamiających instalacje gaśnicze i sterujących takimi instalacjami oraz innymi instalacjami wpływającymi na stan bezpieczeństwa pożarowego obiektu, wyłączników i tablic rozdzielczych prądu elektrycznego, kurków głównej instalacji gazowej, a także wyjść ewakuacyjnych oraz okien dla ekip ratowniczych,
  - 11) uniemożliwianiu lub ograniczaniu dostępu do źródeł wody do celów przeciwpożarowych,
- podlega karze aresztu, grzywny albo karze nagany.

Art. 107. [Złośliwe wprowadzanie w błąd]

Kto w celu dokuczenia innej osobie złośliwie wprowadza ją w błąd lub w inny sposób złośliwie niepokoi,

podlega karze ograniczenia wolności,
grzywny do 1 500 złotych albo karze
nagany.

Art. 119. [Kradzież lub przywłaszczenie]

- § 1. Kto kradnie lub przywłaszcza sobie cudzą rzecz ruchomą, jeżeli jej wartość nie przekracza 250 złotych, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.
- § 2. Usiłowanie, podżeganie i pomocnictwo są karalne.
- § 3. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 dopuścił się go na szkodę osoby najbliższej, ściganie następuje na żądanie pokrzywdzonego.
- § 4. W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 1, można orzec obowiązek zapłaty równowartości ukradzionego lub przywłaszczonego mienia, jeżeli szkoda nie została naprawiona.

Art. 124. [Zniszczenie lub uszkodzenie cudzej rzeczy]

§ 1. Kto cudzą rzecz umyślnie niszczy, uszkadza lub czyni niezdatną do użytku, jeżeli szkoda nie przekracza 250 złotych,

podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

§ 2. Usiłowanie, podżeganie i pomocnictwo są karalne.

§ 3. Ściganie następuje na żądanie pokrzywdzonego.

§ 4. W razie popełnienia wykroczenia można orzec obowiązek zapłaty równowartości wyrządzonej szkody lub obowiązek przywrócenia do stanu poprzedniego.

Art. 127. [Samowolne użycie cudzej rzeczy]

§ 1. Kto samowolnie używa cudzej rzeczy ruchomej,

podlega karze grzywny albo nagany.

§ 2. Ściganie następuje na żądanie pokrzywdzonego.

Art. 134. [Oszustwo przy sprzedaży towaru lub świadczeniu usług]

- § 1. Kto przy sprzedaży towaru lub świadczeniu usług oszukuje nabywcę co do ilości, wagi, miary, gatunku, rodzaju lub ceny, jeżeli nabywca poniósł lub mógł ponieść szkodę nieprzekraczającą 100 złotych, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.
- § 2. Tej samej karze podlega, kto przy nabyciu produktów rolnych lub hodowlanych oszukuje dostawcę co do ilości, wagi, miary, gatunku lub ceny, jeżeli dostawca poniósł lub mógł ponieść szkodę nieprzekraczającą 100 złotych.
- § 3. Usiłowanie wykroczenia określonego w § 1 lub 2 oraz podżeganie i pomocnictwo są karalne.

Art. 135. [Bezpodstawsna odmowa sprzedaży towaru]

Kto, zajmując się sprzedażą towarów w przedsiębiorstwie handlu detalicznego lub w przedsiębiorstwie gastronomicznym, ukrywa przed nabywcą towar przeznaczony do sprzedaży lub umyślnie bez uzasadnionej przyczyny odmawia sprzedaży takiego towaru,
podlega karze grzywny.

Art. 138. [Nieprawidłowości przy zawodowym świadczeniu usług]

Kto, zajmując się zawodowo świadczeniem usług, żąda i pobiera za świadczenie zapłatę wyższą od obowiązującej albo umyślnie bez uzasadnionej przyczyny odmawia świadczenia, do którego jest obowiązany,
podlega karze grzywny.

Dziękuję za uwagę